

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐN ÉS ÜNNEP UTÁN VALÓ NAPON IS.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN ÉS VIDÉKEN: EGY ÉVRE... 24 KORONA

POLITIKAI NAPILAP

HIRDETÉSI DÍJAK: NYILTÉR SORA: 50 FILLÉR.

TELEFON-SZÁM: SZERKESZTŐSÉG: 503. KIADÓ-HIVATAL: 379.

Mégegyszer a fuzió.

Ha három különböző életviszonyok között levő, különböző életfelfogású és vérmérsékletű ember, egymást nem ismerve, egy ugyanazonos concluziora jut: akkor ez a concluzio, ha nem is fedi, de legalább is megközelíti az igazságot.

Néhány nap múlva erre tudósítás jött arról, hogy Wekerle ugyanabban az irányban keresi a kibontakozás módjait.

Es tegnap jött e tárgyban a harmadik nyilatkozat: Kallay A drás volt szabócsi főispán nyilatkozata, melyben ez a joviális magyar politikus szintén a mi felfogásunk mellett tör lándzsát.

Érdekes ezzel szemben, hogy a fővárosi sajtó képviselői, egy kivételével, trtyokodnak e tárgyban az érdemleges nyilatkozat tételétől. Kivételt a „Magyarország” képez, mely — a csodák-csodája — borzongással emlegeti a mai párkeretek áttörésének lehetőségét.

Hát ez az állásfoglalás a „Magyarország”-tól politikai pikantéria jellegével bír. A multban ugyanis ez a lap nem valami nagyon lelkesedett a mai párkeretekért, sőt kimutatható nem egy cikkéből, hogy az meglehetősen éliminálta a párkereteket. Mi pedig ezennel kijelentjük kétségünket annak bizonyítására, hogy a nemzeti mozgalomnak egyik oka a nemzet abbéli felfogásában gyökerezett, hogy a régi párkeretek az átalakulásban levő közszellem elhelyezkedésére megfelelő teret nem nyújtanak.

Mert ne tessék affélett beszélni, hogy a választások eredményében legélesebb jelleggel a függetlenségi párt számbeli gyarapodása domborodik ki. Az meg egyenesen ültlen beszéd, hogy a többi ellenzéki pártok csakis a függetlenségi párt protektorátusa által nyerhettek pozíciókat.

A függetlenségi párt természet-szerűen szaporodott, mert ő volt a mult országgyűlés számban legnagyobb ellenzéki pártja, a mi a koalícióban neki természetes főlényt biztosított.

Ez volt gyarapodásának egyik oka. A másik volt Apponyinak és híveinek e párthoz csatlakozása. E két ok hatásaként feltétlenül elő kellett állnia a számbeli gyarapodásnak, de ez mindent összevéve, a világrt sem oly nagyfokú, hogy a mellett a többi ellenzéki pártnak ugyszólván eltörpülnie kellene.

Nyilvánvaló tehát, hogy a választások eredményéből távolról sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a nemzet ítélete a régi pártoknak, a régi konzisztenciákban való fennmaradása mellett is megnyilatkozott. Ellenkezéleg. A nemzet ítélete új pártalakulás kezdete. Csak is így érthetni, hogy a szabadelvűpártot letaszította a hatalmi polcra, de azt a számbeli túlsúlyt, a mi az odaváló feljutásra jogosít, nem adta meg külön egyetlen ellenzéki pártnak sem.

— Am — halani véjük bizonyos

oldalról, — megadta a koalíciónak. Csak hogy a koalíció, mint ilyen a mi speciális viszony: ink között, — mint ezt igen érdekesen fejti ki Kállay András röpirata — nem alkalmas arra, hogy állandóbb jellegű kormányzatnak talapatul szolgáljon. A koalíció egyes pártjainak ugyanis bizonyos irányokban különböző törekvéseik vannak.

A függetlenségi program például sokban túlhaladja azokat a kereteket, melyek a gazdasági önállóság és a nemzeti hadsereg követeléseit által teljesen kimerített, gyakorlatilag megszűnt nemzeti politikát ma határozzák. Már most vagy feladja a függetlenségi párt a plusz peticióra való törekvését s akkor elvileg is azonos alapon áll s következőleg egyesülni tartozik az új párttal vagy fenntartja az ő külön követelését s akkor a koalíció egységében egy bizonyos hézagot és parlamentáris szempontból egy deformis dolgot fog jelenteni a federációban elfoglalt helyzete.

Hasonló a helyzet a néppárt szempontjából is. Ha ez a párt nem adja fel a revízió követelését: akkor nem lehet megbízható eleme egy kormánypárti politikának, mely ezt a követelést visszautasítja. Ha pedig feladja: a többi baloldali párttal egyesülni kell.

Mindjárt másként alakul azonban a helyzet, ha azok az elemek, melyeket a választásokban megnyilatkozott nemzeti akarat gyakorlati megvalósításának jogos vágya tölti el és a megvalósításban való tényleges részvétel természetes ambíciója sarkal, félretéve az őket egyetben elválasztó ellentéteket mint új kormánypárt elvi alapon egyesülnék a végett, hogy a legközelebb jövő nemzeti feladatait megvalósítsák.

Ne hivatkozzék ezzel szemben senki arra hogy az egyben-másban elvi áldozatot követel az illetőktől. Egy előző cikkünkben már reflektáltunk erre és most is azt mondjuk, hogy az ország érdekében meg kell hozni az elvi áldozatot is, meg különösen akkor, ha az áldozat csak látszólagos. Már pedig a függetlenségi párt u. n. gyakorlati elemei, az új párt, a revízió felett napirendre tért a néppártiak és az új szituációhoz fenn tartás nélkül alkalmazkodni kész s e készségben a mult emléke által erkölcsileg mélyen nem állított szabadelvű pártiak között az ellentét csak látszólagos. Jól mondja tehát Kállay András, hogy ezeknek, mint új kormánypártnak egyesülniök kell.

Egyesülniök kell annál inkább, minél kevésbé szabad ismétlődnie a multból egy dolognak. Annak t. i., hogy a párt, mi csak eszköz lehet a parlamentárismus szervezetében, célle vájék a nemzet életében.

A választások legnagyobb tanúsága, ismételjük, abban van, hogy a nemzeti organizmus nem tűr magában túltengő, korhadó párturalmi szervezeteket. És nem kérünk az olyan megoldásból, mely erre nincs tekintettel. Mert bármily becseksek legyenek a nemzeti állam megteremtésének követelése, nem kevésbé becseksek és épen azok szempontjából jelentőségek a tisztá parlamentárismus alapjai lerakásához fűződő érdekek. És félre minden ki sértellett, mely azon alapok felrugásával kíván érvényesülni.

A NAPLO telefonszáma Szerkesztőség: 503. Kiadóhivatal: 379.

Bocskay-ünnep.

— február 26.

Lélekemelő magasztos ünnepnek volt tanaja tegnap a tudomány egyetem aulája. Az egyetemi ifjuság rendezett fényes ünnepséget Bocskay István szabadságharcának 300-ik évfordulója alkalmából. Az egész város előkelősége adott egymásnak találkozt, hogy körülállják az emlékezés lobogó szövetekét, melylyel bevilágítottak a multba, hogy annak ragyogó fénye mellett, hálás hódolattal boruljunk le a magyarság egy nagy szabadsághőse és államférfia előtt. Visszavezetett bennünket a historikus abba a ragyogó multba és abban megmutatta nekünk Bocskay Istvánt. Egyet a sok közül, kiket a kegyelmes Gondviselés akkor küldött nekünk, midőn veszendőbe indultunk. Hallottuk a régi kurucok bus dalát és énekét. Beune volt abban a magyarnak minden gyászja és fájdalma, reménye és aggodalma, melységes hazaszeretete és olthatatlan gyűlölete azok ellen, kik ellenségei ennek a földnek. Visszazártunk az ő hangjai mellett abba a dicső multba, a mikor magyarok voltak és eszázpártiak. Most is vannak, de akkor még volt annyi becsületük, hogy nyíltan mutatták ki érzéseiket és nyíltan törtek e szegény ország ellen. Láttuk a képzelt sasszárnyain elrepülve a lobogó őrtüzeket és lobogó honszerem t; láttuk a dicső küzdelmet a zászló dicsőségéért. És akkor éreztük, mily boldogság magyarnak lenni és éreztük, mily dicsőség egy egész életet a hazának és hazáért feláldozni.

Az ünnepségről tudósítónk a következőket jelenti:

Az egyetemi ifjuság Bocskay István szal adágharcának 300 ik évfordulója emlékeztetőre rendezett emlékünnepélyt vasárnap délelőtti 11 órakor rendezte a kolozsvári Ferenc József Tudomány-Egyetem aulájában. Zsufolóság telt meg a nagy terem és karzat distingválit közönséggel, mely élvezettel hallgatta végig a gyönyörű műsort, melylyel Bocskay dicsőségéről megemlékeztek.

A hangversenyt a Hymnusszal kezdték meg, melyet a Dalkör intonált. A közönség álva hallgatta végig fenséges dallamu imádságunkat. Utánna Szádeczky Lajos egyetem tanár, a kiváló historikus egy felőrás felolvasásában, történelmi elmefuttatásban dicsőítette Bocskayt. Midőni nemzetünk, miként a viharűldözött hajó a tengeren, már elmerülés fenyegeti, mindig akadt egy-egy bátor hajósunk, ki rév partja vezette. Árpád, Szent-István, Károly, Nagy Lajos, Mátyás, Bocskay, Rákóczi, Széchenyi, Kossuth, Deák — mindig akkor adattak e nemzetnek, midőn elleneségeink mármár gyödelmeskedtek. Re nek fejtegetéseit annak a reménynek hangsúlyzásával fejezte be, hogy a mai válságos viszonyok közepette ismét akad egy államférfi, ki viszszerzi jogainkat és biztosítja nemzetünk békés fejlődését. A felolvasást zajoson megtapsolták.

Utána Kiss Margit urhölgy ült a zongorához és szinte művészi tudással játszott oly darabokat, melyekben hallottuk a Kuruc napoknak minden érzését. A közönség a kisasszonyt nagy ünneplésben részesítette, a rendezőség pedig szép virágcsokorral lepte meg. A hirtelen megbetegedett P. Lukacs Juliska helyett Horváth Paula, a Nemzeti Színház tagja szavalta a töle megszokott remek előadásban „A zászló” c. költeményt. Alig akart vége szakadni az utánna felhangzó éjzenésnek és tapsnak. Irványsjogszigorú zenekísérettel gondoknál mutatott be kiváló zene-képességre való ügyességgel édes-bus kuruc nótákat, miket a fellékesült publikum megismételtett. Vikár és Endrődy „Bocskay zászló-bontása” című melodráját adták

ezután elő, melyben Ákontz Ilonka urhölgy igen szépen szavalat, míg Mucsy Amália discret zongorakísérettel mutatta be az ügyes alkotás szépségeit. Mind a szerzőket mind pedig a szereplőket nagy éjzenéssel ünnepeletek, a kisasszonyoknak szép virágcsokrot juttattak. A kiválóan sikerült ünnepséget, melyre büszke lehet a rendezőség, a Szózat élénkeése zárta be.

Nemzetiségi képviselők és a magyar nyelv.

— Saját tudósítónktól. —

A lefolyt országos képviselő választások alkalmával 11 nemzetiségi képviselő került a magyar parlamentbe: közöttük 9 román. A nemzetiségi képviselők közül nem egy képtelen ígérteket tett a választóknak anyanyelvük jogainak érvényesítése tekintetében; épen ezért súlyos aggodalmakkal a szívükben lépték át a magyar képviselőház küszöbét ama biztos tudattól győdtörve, hogy nem valami szívélyes fogadtatásban lesz részüik a magyar pártok részéről. Ebben a feltevéstükben mindannyian csalókoztak: a magyar képviselők gavallérsága és különösen a román nemzetiségi képviselők irányában tanúsított előzékenysége teljesen lebilincselte az aggodalmaskodó román képviselőket. A szövetséget ellenzék ugyan is azt is megígérte a románoknak, hogy beválasztják őket a képviselőház egyes bizottságaiba. Ez a nem várt fordulat annyira megindította a román képviselőket, hogy ezek a közelmúlt események hatása alatt legutóbb tartott pártértekezletükön elhatározták, hogy a nemzetiségi párt tanácskozási nyelvélvé a magyar nyelvet tessék meg, annál is inkább, mivel a tót és szerb képviselőket ki is magyarul akarnak tárgyalni. Terve volt véve ugyanis, hogy a nemzetiségi képviselők pártértekezleteiken némelül fognak tanácskozni, de Russu Siruanu János képviselő indítványára a német nyelv használatát egyhangulag mellőzték és elhatározták, hogy a párttanácskozások jegyzőkönyveit is kizárólagosan magyar nyelven szerkesztik meg.

Egy főispán afférje.

Udvarhelymegye főispánjának érdekes afférje akadt. Ugron Zoltán birtokos egy beszédében állítólag legazemberezte a főispánt, aki erre elégtételt kért. Az affér elintézésének módjáról ez a jegyzőkönyv ad hírt:

Méltóságos kishalmgyi Hollaki Arthur főispán urnak.

Nagybecsű megbízása folyán folyó év és hó 24 én Ugron Zoltán urat lakhelyén, Fiáfalva községében felkeresve, fe mutattuk neki a Kis-solymsón 1905. február hó 3-án f. l. v. Kovács Lajos, Márton Lajos, Baum Mátyás és Sipos Mózes kissolymosi lakosok által aláírt jegyzőkönyvet, melyben nevezettek igazolják, hogy Ugron Zoltán ur a lefolyt képviselőválasztások alkalmából folyó év január hó 17 én Kis-solymos községében tartott beszédében Méltóságodat a „gazember” sulyosan sértő kifejezéssel illette.

Ezen jegyzőkönyvben igazolt sértő kifejezést lovagias elégtételt kértünk. Ugron Zoltán ur erre kijelentette, hogy ez alkalommal is fenntartja a folyó év és hó 8-án megtartott köz-igazgatási bizottsági ülésen tett nyilatkozatát s ismételten a felmutatott jegyzőkönyvvel szemben is kijelenti, hogy az abban neki tulajdonított sértő kifejezést nem használta, s nem is használhatta, mert a Méltóságod személye iránt bizalommal

viselték. Ennélfogva, mert sértést el nem követett, a Méltóságod személyére vonatkozóan semmiféle sértő kifejezést nem használt; lovagias elégtételt adni nem köteles, s ilyet nem is ad.

Ezen nyilatkozatot tudomásul véve, az ügyet a magunk részéről befejeztetnek nyilváníttuk. Székelyudvarhely, 1905. február 25-én.

Mély tisztelettel: Dr. Válenkai Ferenc, Freyberger Miksa, ügyvéd. cs. és kir. örnagy.

Fennteljezt becsületbeli ügy előzményei a nyilvánosság előtt történtek. Ennélfogva ezen nyilatkozatot azért teszem közzé, hogy a közönség tudomást vehessen róla, miszerint nem rajtam mult, hogy a hátam mögött állítólag elkövetett sértést a tagadás folytán nem létező sértő féllel szemben lovagiasan meg nem torolhattam.

Hollaky Arthur.

A gramofon bolondja.

Merénylet egy ügyvéd ellen.

Lövöldöző csavargó.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyon belehabozódhatott egy Tóth János nevű csernátfalusi csavargó a gramofonba, mert tegnap délután le akarta a miatt löni dr. Fekete Endre ügyvédet Csernátfaluban és annak egész háznépét.

Ez a Tóth János csernátfalusi illetőségű, már többszörösen büntetett 21 éves csavargó, ugyanis még a mult év tavaszán egy gramofont vásárolt Brassóban 60 forintért. A csendőrség azonban elvette tőle ezt a gramofont, mert gyanus volt előtte, hogy a csavargó Tóth János által leendő beigazolással a gramofont a csernátfalusi előljárásságnál deponálta. Tóth János igazolta a szerzési jogot és azután beállított a községi előljárássághoz és a gramofon kiszolgáltatását kérte. A községi előljárásság azonban, miután Tóth Jánost időközben valami kihágásért a fősolgabíroság 10 korona lefizetésére ítélte, a gramofon kiszolgáltatását ezen tíz korona lefizetésétől tette függővé. Tóth János teljes vagyontalanságára hivatkozva, vonakodott a tíz koronát lefizetni, a mire az előljárásság viszont megtagadta a gramofon kiszolgáltatását. Tóth János ennek következtében pénz után látott és hogy pénzt szerezhesen Türkösben és Hosszafaluban 3-4 helyen betört, azonban mindenütt csak pénzt keresett, mert mind-egyik esetben konstatálva lett, hogy egyebet is elvihetett volna, de soha se vitt el a betörések alkalmával semmi egyebet, csak pénzt.

A csendőrség Tóth Jánost ezen betörései miatt üldözöbe vette, de nem tudta semmikép se kézrekeríteni, mert Tóth János nyomtalanul eltűnt. A gramofont e közben, ugyancsak még a mult év tavaszán elárvereztek és azt 20 korona 70 filléren dr. Fekete Endre ügyvéd vette meg.

Időközben megint feltűnt a láthatáron Tóth János és dolgot adott a csendőrségnek, mert lopást követett el, de a lopás után megint nyomát vesztették. A gramofont azonban úgy látszik nem tudta elfelejteni, mert tegnap délután 2-3 óra között beállított dr. Fekete Endrének Csernátfalva 282. szám alatt levő lakására és a gramofon kiszolgáltatását kérte. Dr. Fekete Endre Tóth Jánost, a ki különben részeg volt és kötekedni kezdett elutasította, a mire ez elstelett, de nemsokára ismét visszatért egy revolverrel és azzal lövöldözni

kezdett és rálőtt mindenkire, a ki csak utjába került. Behatolt az épület udvarára és itt 11 lövést tett, úgy látszik golyós tölténnyel, mert a cselédnek a lábán, a kit eltalált, golyó által okozott horzsolást konstaltáltak. Rálőtt még dr. Fekete Endre ügyvédre, annak irnokára Jantea Jánosra, továbbá Bartha Imre fősolgabírói díjnokra és Brenndörfer János fősolgabírói hivatal-szolgára. Ez utóbbira két lövés.

A lövések azonban szerencsére célt téveztettek és csak a cselédnek a lábán okozott — mint említettük — a golyó horzsolást. Természetes, hogy mindenki menekülni igyekezett. Dr. Fekete Endre kiugrott az ablakon és értesítette a tör-téntekekről a csendőroket, akik azonnal a helyszínen termettek és elfogták a dühöngő Tóth Jánost, akinél motozás alkalmával 54 töltényt találtak, amelyek közül 20 golyóra, a többi pedig sórtéve volt töltve. Találtak még Tóth Jánosnál 12 drb. osztályorsjegyet, melyek azonban mind már két évvel ezelőtt lejártak — továbbá 117 korona 47 fillér készpénzt. Tóth János most le van tartóztatva és a nyomozást ügyben meg is indították és annyit már eddig is kiderítettek, hogy a nála talált sorsjegyeket a Brassói Bank és Raktárház részvénytársaság annak idején egy Bodzán lakó egyénnek adta el. Valószínű, hogy Tóth János ettől tulajdonította el a sorsjegyeket, ámbár ő maga azt állítja, hogy azokat az uton találta.

Te, Müller...

Egy szegedi kapitány valamelyik reggel kilovagolt a századát megtekinteni, amit vagy három hete nem tett már meg. Hivatalos dolgok más felé szölitották s szinte jó! esett neki, hogy egy kicsit klfujhatta magát a fiuk közt.

Folyt a gyakorlat, folyt rendesen, a kapitány azonban egyszer csak elkáromkodta magát:

— Te toprongyos fene, te Müller, hogy áll a sapkád?

Némely sapkaigantások következtek, aztán ment a maschirozás tovább. De a kapitány is csak tovább dühöngött:

— Te Müller, te viziló, azt gondold, hogy rótf van a kezdedben, nem puská!

Kis vártatva pedig toprorzékolt dühében:

— Te Müller, te erdőből szalajtott vadállat, mindjárt keresztül gázolok a lelkeden, ha nem állsz egyenesen.

Mikor haragosan tovább vágatott, a főhadnagy, akinek nemrég adták kezére a csapatot, nagy zavarában pihenj-t parancsolt és megkérdezte az öreg őrmestert:

— Okositson már föl Bajcsi, melyik az a Müller, mert én nem látom, hogy valaki rosszul csinált volna valamit.

Az őrmester elmosolyogta magát. — A főhadnagy urnak alásan jelentem, a Müller egy ügyefogyott botos-legény vót, akit éjjel-nappal szekirozott a kapitány ur. Most is megakartá egy kicsit trajcig-fircigolni, mert elfelejtette, hogy egy hónappal ezelőtt kiszuperáltak a Müller...

A NAPLO

előfizetési ára helyben és vidéken: Egy évre... 24 korona, Fél évre... 12 korona, Negyedévre... 6 korona, Egy órára... 2 korona, Egyes szám ára... 8 fillér, Vidéken... 10 fillér

